

جامعه‌سازی مبتنی بر قرآن؛ مهم‌ترین دغدغه رهبر شهید انقلاب

حجت‌الاسلام والمسلمین علیرضا ایمانی‌مقدم گفت: جامعه‌سازی مبتنی بر قرآن که در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی نیز به آن اشاره شده است، مهم‌ترین دغدغه قرآنی رهبر شهید انقلاب بود که تئوری آن، ساختن جامعه اسلامی و تمدن نوین اسلامی را دربر خواهد گرفت.

حجت‌الاسلام والمسلمین علیرضا ایمانی‌مقدم گفت: جامعه‌سازی مبتنی بر قرآن که در بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی نیز به آن اشاره شده است، مهم‌ترین دغدغه قرآنی رهبر شهید انقلاب بود که تئوری آن، ساختن جامعه اسلامی و تمدن نوین اسلامی را دربر خواهد گرفت.

حجت‌الاسلام والمسلمین علیرضا ایمانی‌مقدم، مسئول مجمع جهانی اهل بیت(ع) در خراسان رضوی در گفت‌وگو با ایکنای خراسان رضوی، در خصوص نگاه رهبر شهید انقلاب به قرآن کریم اظهار کرد: در منظومه فکری رهبری، قرآن نباید تنها در محدوده تلاوت، حفظ یا آموزش فردی باقی بماند، بلکه باید مبنای ایجاد تمدن نوین اسلامی باشد، چراکه کتاب وحیانی صرفاً یک متن عبادی نیست، بلکه نقشه راه زندگی فرد و جامعه، مبنای عدالت جویی و جهت دهنده به مقاومت در برابر ظلم و استکبار جهانی است.

وی با بیان اینکه پس از پیروزی انقلاب، مهم‌ترین دغدغه قرآنی امام شهید، جامعه‌سازی قرآنی بود که در بیانیه گام دوم نیز به روشنی آمده است، گفت: قرآن در منظومه فکری امام شهید صرفاً متنی عبادی نیست؛ در بیان ایشان، اگرچه عبادت و ثواب و نورانیت تلاوت از قرآن منتج می‌شود، اما این کتاب نقشه راه زندگی فرد و جامعه، مبنای عدالت جویی، حمایت از مستضعفان و جهت دهنده به مقاومت در برابر ظلم و استکبار است و انسجام و وحدت اجتماعی، استقلال، خودکفایی و توانمندی جامعه نیز از پیامدهای بهره‌گیری اجتماعی از قرآن اند؛ پس تنها یک متن عبادی نیست. قرآن کتاب حرکت و نهضت است، نه صرفاً مناسک

ایمانی‌مقدم تفاوت نگاه امام شهید با بسیاری از چهره‌های مذهبی را پیوند قرآن با عمل اجتماعی دانست و بیان کرد: ایشان قرآن را کتاب حرکت و نهضت می‌دانستند، نه کتابی برای آرشیو یا مناسک صرف. به باور امام شهید، مهجوریت قرآن تنها به معنی خوانده نشدن آن نیست، چراکه اگر قرآن خوانده شود، اما در معادلات سیاسی و اجتماعی به آن استناد نشود، همچنان مهجور است.

وی ادامه داد: ایشان در دروس خود به آیه ۳۰ سوره مبارکه «فرقان» «وَقَالَ الرَّسُولُ يَا رَبِّ إِنَّ قَوْمِي اتَّخَذُوا هَذَا الْقُرْآنَ مَهْجُورًا» اشاره می‌کردند و تأکید داشتند که فهم حقیقی قرآن در میدان عمل و مبارزه با ظلم و استکبار حاصل می‌شود، نه صرف حضور در گوشه کتابخانه‌ها. این پیوند عرفان قرآنی با جهاد و عمل اجتماعی، از ویژگی‌های ممتاز راه و فکر امام شهید و شاخص ایشان در کنار علما و عرفای پیشین بود.

مسئول مجمع جهانی اهل بیت(ع) در خراسان رضوی گفت: امام خمینی(ره) و استاد بزرگشان علامه طباطبایی(ره) قرآن را تکه تکه نمی‌دیدند؛ آن‌ها قرآن را یک مجموعه منسجم و کلمه واحد می‌دانستند؛ از نظر امام شهید نیز آیات اخلاقی، سیاسی و اقتصادی قرآن در پیوند با یکدیگر قرار دارند و همه برای ساختن جامعه ایمانی نقش آفرین اند، چراکه ویژگی برجسته این رهبر عزیز، توانمندی فوق‌العاده ایشان در تطبیق مفاهیم قرآنی با مصادیق زمانه بود و مفاهیمی مانند طاغوت، فرعون، مستکبر، مستضعف، حزب الله و اولیاءالله را با دقت و تیزبینی بر بازیگران سیاسی و اجتماعی معاصر منطبق می‌کردند.

ایمانی‌مقدم تصریح کرد: ایشان هرگز اجازه نمی‌دادند مفاهیم قرآنی به تاریخ سپرده شوند و با تسلط علمی و تفسیر دقیق، معانی عمیق قرآن را به زبان امروز تبدیل می‌کردند تا برای توده مستضعف قابل فهم و حرکت آفرین شود. رهبر شهید توانستند فاصله میان آیات و عرصه زندگی را کوتاه کنند و قرآن را از متن صرفاً مقدس و محترم به قدرتی نرم و محرکی برای تحول اجتماعی تبدیل کنند و همچنین آن را وسیله‌ای برای ساختن جامعه پویا، عدالت‌خواه و مقاومت‌گرایانه دانستند. مقاومت و نفی سلطه دشمن؛ بازتعریف قدرت بر پایه توحید

وی با اشاره به اینکه تربیت نسلی جهادگر و شهادت طلب از میانی اصلی مقاومت در منظومه فکری امام خامنه‌ای بود، گفت: ایشان قاعده «نفی سبیل» را از آیه ۱۴۱ سوره مبارکه «نساء» استخراج می‌کردند و مقاومت را تکلیف شرعی می‌دانستند تا هرگونه سلطه دشمن را بر مسلمانان ناکام بگذارند، چراکه از نظر امام شهید انقلاب، سازش با ظلم نه یک انتخاب سیاسی، بلکه خروج از دایره بندگی خدا بود. پس مفهوم قدرت را بر پایه توحید بازتعریف می‌کردند و همواره تأکید داشتند که خداوند ذاتاً قدرت مطلق است و ترس از ابزار و توانایی‌های مادی دشمن ناشی از ضعف در توحید است.

مسئول مجمع جهانی اهل بیت (ع) در خراسان رضوی ادامه داد: به همین سبب، ایشان به گفت و گوی حضرت موسی (ع) با قومش در موقع مخاطره: «إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ»، استناد می کردند و بر این باور بودند که مقاومت باید هم مجهز به علم و تکنولوژی روز باشد و هم متکی بر ایمان که والاتر از هر سلاح است؛ صبر، استقامت فعال و پیشرفت همزمان، ویژگی نگاه ایشان به مقاومت بود؛ یعنی استقامت صرفاً ایستادگی نیست، بلکه پایداری همراه با حرکت رو به جلو است. رهبر انقلاب همچنین در این باره بر آیه ۳۰ سوره مبارکه «فصلت» «إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ» و نیز فرازهای دیگر مانند «قَاسَتْكُمْ كَمَا أُمِرَتْ وَ مَنْ تَابَ مَعَكُمْ» تأکید می کردند.

ایمانی مقدم اظهار کرد: در منظومه فکری امام شهید، اعتقاد به شهادت شکست نیست؛ بلکه یا پیروزی بر ستمگران یا وصول به مقام شهادت است؛ این برداشت قرآنی در سخنان ایشان مکرراً دیده می شد. ایشان توانستند با این آموزه ها، ترس از مرگ را در جوانان به اشتیاق لقاءالله تبدیل کنند و این تحول روحی اثرات عمیقی بر نیروی مقاومت داشت و به یقین، این ویژگی ها و تبیین های قرآنی این امام مجاهد شهید موجب شد تا در برابر استکبار ضربه ای راهبردی وارد آید.

وی ادامه داد: امام شهید در دیدارهای متعدد با اقشار مختلف، اعم از دانش آموزان، دانشجویان، فرهنگیان، قاریان و حافظان، همواره متناسب با فهم و زبان مخاطب سخن می گفتند و بر پیوند قرآن با عمل اجتماعی، مقاومت و استقامت تأکید داشتند و تشویق ها و تأکیدهای ایشان در دیدارهای قرآنی صرفاً سخنرانی معمولی نبود، بلکه یک مهندسی تغییر در نگرش اقشار مختلف نسبت به قرآن بود، چراکه امام شهید متناسب با نقش و مسئولیت اجتماعی هر گروه سخن می گفتند و وظایف عملی مشخصی را تعیین می کردند تا قرآن از وضع یک متن مقدس، حاشیه ای و ایستا به موتوری محرک برای زندگی و کتابی پویا تبدیل شود. به عنوان نمونه، در ارتباط با قشرهای آموزشی و فرهنگی، ایشان مدرسه را به چشم «کارخانه انسان سازی» می دیدند و با استناد به آیات قرآن می فرمودند فرهنگ دینی و آموزش اسلامی باید کارکردی جامع داشته باشد.

مسئول مجمع جهانی اهل بیت (ع) بیان کرد: علاوه بر این، امام خامنه ای، معلمان را افسران این جبهه می دانستند و معتقد بودند وظیفه معلم فراتر از انتقال صرف معارف علمی غربی است؛ معلم باید جهان بینی قرآنی را در محتوا و روش تدریس وارد و در تربیت و پرورش نسل مؤمن و آگاه نقش فعال ایفا کند. معلم فیزیک، ریاضی یا شیمی نیز می تواند در قالب همان درس، آموزه های خدانشناسی را در ذهن دانش آموز و دانشجو نهادینه کند. امام بارها تأکید می کردند که دانش آموزان عمل معلم را بیشتر از سخن او می آموزند؛ بنابراین، معلمان باید بدانند عملکرد و رفتارشان پیش از کلام و درس شان برای شاگردان الگوست و عدالت، نظم و صداقت را در عمل نشان دهند تا اخلاق قرآنی برای دانش آموز عینی و ملموس شود.

ایمانی مقدم با اشاره به سایر توصیه های رهبر شهید انقلاب در خصوص تدریس و معلمان افزود: ایشان برای قشرهای پرورشی نیز نگاه ویژه ای داشتند و خطاب به مربیان می گفتند با نوجوانان به زبان امیدبخش و آینده نگرانه سخن بگویید و تأکید داشتند که دانش آموز باید روزانه با قرآن ارتباط داشته باشد، حتی اگر به اندازه یک صفحه در روز باشد. در جلسات پیش از انقلاب نیز به شاگردان توصیه می کردند که حداقل روزانه دو صفحه قرآن بخوانند و ترجمه آن را نیز مطالعه کنند تا دریابند خداوند چه می خواهد؛ به ویژه اشاره می کردند که اگر می خواهید با خدا سخن بگویید، نماز بخوانید و اگر می خواهید خدا با شما سخن بگوید، قرآن بخوانید؛ پس از قرائت، ترجمه را بخوانید تا معنای آیات درک شود.

وی ادامه داد: در نگاه امام شهیدمان، پیگیری مستمر قرآن موجب می شود آیات آرام آرام در ناخودآگاه نوجوان بنشینند و هنگام مواجهه با دوراهی های اخلاقی، به عنوان قطب نما عمل کند؛ پس ایشان نوجوانان را تشویق می کردند که از ظاهر قرآن فراتر روند و بپرسند «چرا خدا این گونه فرموده» و «چگونه می توانم این آیه را در زندگی شخصی خود تحقق بخشم»؛ این نوع پرسشگری و تأمل، آیات را به الگوهای عملی تبدیل می کند. تلاوت؛ پلی از صوت و معنا تا تربیت قرآنی و مقاومت

مسئول مجمع جهانی اهل بیت (ع) در خراسان رضوی همچنین گفت: در خصوص قاریان و حافظان نیز امام شهید رویکردی راهبردی داشتند؛ ایشان تأکید می کردند که صوت باید حامل معنا باشد؛ تلاوت صرف با صدای خوش هدف نهایی نیست، بلکه مقدمه ای برای انتقال مفاهیم، تدبر و عمل است؛ قاری باید تسلطی بر معانی قرآن داشته باشد تا تلاوت او شنونده را بیدار کند و روحیه مقاومت و تقوا را در او زنده کند. در همین راستا، امام خامنه ای از کاربرد جلسات خانگی قرآن به عنوان نهضتی ساده، کم هزینه و در دسترس برای ترویج تربیت قرآنی در خانواده ها حمایت می کردند.

ایمانی مقدم در پایان با تأکید بر التزام عملی جوانان و نوجوانان به قرآن در منظومه فکری رهبر شهید انقلاب تصریح کرد: امام خامنه ای نقد می کردند که دعوت قاریان بین المللی بدون توجه به معیارهای اخلاقی و ظاهری می تواند پیام ناصحیحی منتقل کند و در مناسبت هایی که قاریان خارجی دعوت می شدند، تأکید داشتند از آنان خواسته شود شئون اسلامی را حفظ کنند تا

تلاوت با رفتارشان در تضاد نباشد.